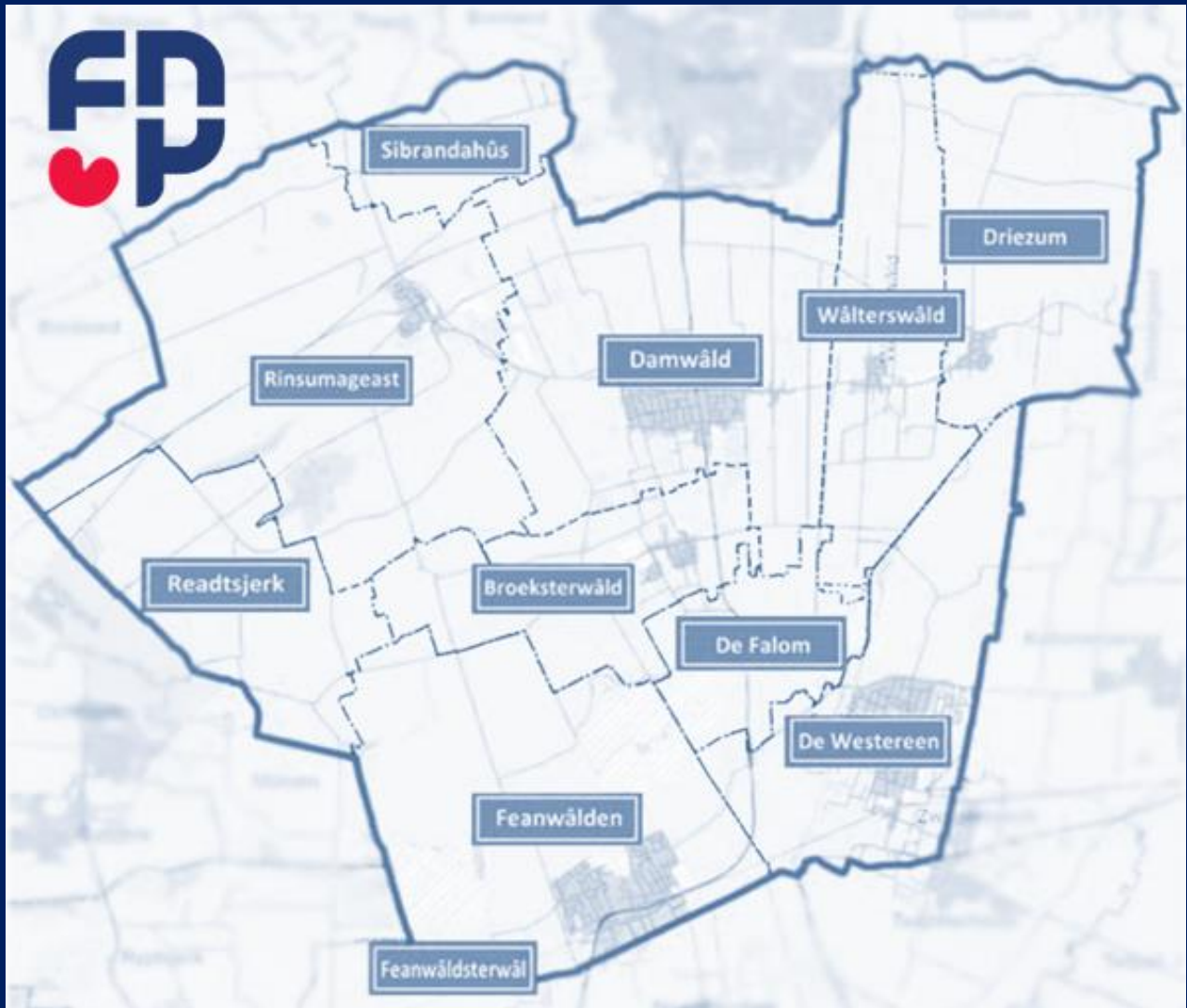

VERKIEZINGSPROGRAMMA

#THÚS YN DANTUMADIEL

2022-2026

Inhoud

1. Inwoner en bestuur
2. De gemeenschap
3. Zorg en Welzijn
4. Werkgelegenheid, landbouw en toerisme
5. Wonen en omgeving
6. Openbare ruimte
7. Onze vier grote thema's

OPEN EN INTEGER

Wij vinden het belangrijk dat de burger de overheid kan vertrouwen. De gemeente is de bestuurslaag die het dichtst bij de mensen staat. Leden van de Gemeenteraad of college zijn vaak bekenden bij de burgers. En daar ligt een kans om de politiek en het bestuur dichtbij de mensen te brengen. De ervaringen zijn weliswaar anders en dat is jammer. Het is in de laatste raadsperiode niet geslaagd om onze burgers goed van dienst te zijn. Als FNP willen wij liever niet in het verleden blijven hangen. Wij kijken graag vooruit. Leden van de Raad en bestuur moeten betrouwbaar, open en aanspreekbaar zijn. Wij verwachten dat trouwens ook van de andere partijen. Samenwerken in een prettige sfeer waar wij tegelijk ook willen toewerken naar een fusie per 1-1-2026.

FNP Dantumadiel is nooit voor een grote fusiegemeente geweest. Er is een stap gezet naar een ambtelijke fusie met de eerdere gemeenten Dongeradeel, Kollumerland c.a. en Ferwerderadeel, maar de (toenmalige) meerderheid van de Raad heeft niet de stap willen zetten naar een bestuurlijke fusie. Dantumadiel is bestuurlijk zelfstandig maar heeft niet meer een eigen organisatie. Dat heeft de afgelopen tijd veel moeilijkheden gegeven. Bovendien heeft dit ons ook gesterkt in een eerder standpunt om aan te sluiten bij de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân. Dat geluid laten wij al jaren horen.

“Wij willen vooruitkijken en dienstbaar zijn voor onze burgers. Dit doen wij door betrouwbaar en transparant te zijn.”

Zover is het de komende jaren (nog) niet. Wij willen zo goed mogelijk dienstbaar zijn voor onze burgers. Niet door met alle winden mee te waaien, maar door betrouwbaar en transparant te zijn.

Voor de gemeente moeten de Dorpsbelangen het eerste aanspreekpunt zijn. Zij hebben een coördinerende rol in hun dorp. De dorpscoördinatoren zorgen voor korte lijnen tussen de dorpen en gemeente. Wethouders hebben kennis van lokale zaken en maken bij het ontwikkelen van beleid gebruik van de kennis en bekenden uit de gemeenschap. En wij vinden het belangrijk dat de uitvoering en de bevoegdheid zo dicht mogelijk bij de mensen staan. Wij dagen inwoners uit om met plannen te komen en geven ruimte om dit uit te voeren. De gemeente moet haar inwoners hierbij steunen met advies en zo nodig ook de regie nemen.

“Wij dagen inwoners uit om met plannen te komen en geven ruimte om ze uit te voeren.”

De gemeenschap op één; wij vinden dat de gemeentelijke organisatie op tijd, adequaat en zoveel mogelijk in het Fries reactie moet geven op telefoontjes, mails of na een gesprek. Hier is nog veel in te verbeteren en daar zullen wij de nodige aandacht aan besteden.

Wij zien dat de gemeente er financieel niet goed voor staat. Het uitgangspunt is om de belastingdruk op de burgers zo laag mogelijk te houden. Wij blijven gelijk met omringende gemeente; een kleine gemeente hoeft niet een dure gemeente te zijn. Wij willen de burgers goed bedienen, kwaliteit voor de laagst mogelijke kosten. De kosten mogen niet meer verhoogd worden dan de jaarlijkse inflatie.

Wij willen de ANNO gemeente inzetten op nieuwe werkgelegenheid. De gelden uit de Regiodeal en de Versnellingsagenda zijn daar voor en ook Dantumadiel moet zijn deel krijgen.

2. DE GEMEENSCHAP

Dantumadiel heeft te maken met een demografische omgeving: de bevolkingsopbouw veranderd, het percentage ouderen wordt hoger en het percentage jongeren daalt. Het is op zich geen doel om dit tegen te gaan, maar wel om de veranderingen goed te begeleiden. Jongeren die hier een plek wil vinden moeten we koesteren met goede kansen op een woning; het recht van wonen waar je wilt wonen.

“Actief het Fries gebruiken!
Onze Friese taal en cultuur zijn van oorsprong de dragers van de Friese gemeenschap.”

De kwaliteit van het onderwijs is voor de FNP erg essentieel. Evenzo dat goed onderwijs voor iedereen beschikbaar en bereikbaar moet zijn. Daar hoort voor ons bij dat alle kinderen in Fryslân de kans moeten krijgen om zich meertalig te kunnen ontwikkelen. De meertalige ontwikkeling die bij de twee- en Friestalgige peuterspeelzalen al gestart zijn, moet niet ophouden bij de basisschool, maar in doorgaande lijn van meertalige onderwijs doorlopen van peuterspeelzaal tot middelbaar onderwijs. Ook in het speciaal onderwijs moet er meer ruimte komen voor het actief gebruiken van het Fries.

Wij willen dat onze jeugd op school meekrijgt in wat voor gebied ze leven. Het centrum voor Natuur en Milieu Educatie De Klyster in Damwâlds speelt hierin een belangrijke rol en met de andere gemeente in onze regio steunen wij dit. Ook willen wij dat de leerlingen in elk geval een bezoek brengen aan Sûkereij in Damwâld of bijvoorbeeld de Schierstins in Feanwâlden.

Onze Fries taal en cultuur zijn van oorsprong de dragers van de Friese gemeenschap. Voor de gemeente zal dat een stimulans zijn om het Fries als tweede rijkstaal naar een hoger plan te tillen omdat draagvlak daarvoor binnen onze gemeente groot is.

De gemeente kan hier aan bijdragen door in contact met de burgers het Fries actief te gebruiken. Ook bij openbare avonden, de wekelijkse mededelingen in de huis-aan-huis krant en op de website is Fries de norm. Wij streven er naar dat op zijn minst 25% van de raadsvoorstellen in het Fries zijn.

Wij zijn trots op ons Fries zijn en dat willen wij ook uitstralen; wij zijn dan ook niet voor niets de gemeente waar het percentage Friestaligen het hoogst ligt. Wij willen dat alle inwoners van onze gemeente een welkomstpakket krijgen met daarin ook de mogelijkheid om een cursus Fries bij de Afûk te volgen. Op termijn kan worden bekeken of het aanbod misschien voor alle inwoners gedaan kan worden.

Fries en het te voeren Cultuurbeleid ligt in het verlengde van elkaar. Wij zijn blij met onze musea zoals de Sûkerei en de Schierstins die ook een educatieve en toeristische functie hebben. Samenwerking met andere musea in onze regio is ook belangrijk. De cultuurhistorie zien wij terug in de gebouwen, landschapselementen en evenementen. Wij willen in beeld brengen hoe ook de beeldbepalende en historische gebouwen behouden kunnen worden voor de toekomst door isolatie en overige mogelijkheden om in hun eigen energie te voorzien. Of zoek naar een nieuwe toekomst voor beeldbepalende gebouwen zoals de oude melkfabriek in Damwâld. Maar ook de evenementen zoals de paardendagen in Driezum zetten onze gemeente goed en positief op de kaart. Wij zijn hier dan ook trots op en deze evenementen mogen dan ook rekenen op steun van de gemeente.

Dat geldt ook voor de verenigingen waar wij zorgen over hebben. Ze zijn het cement in onze samenleving. Sport is belangrijk voor jong en oud; iedereen moet kunnen meedoen. De verantwoordelijkheid ligt echter bij het bestuur van de verenigingen; de gemeente faciliteert hierin. Wij willen sporters die zich onderscheiden elk jaar in het zonnetje zetten.

3. ZORG EN WELZIJN

Er zijn verschillende taken in het kader van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) overgedragen naar de gemeente zoals bijvoorbeeld de huishoudelijk hulp. Wij willen dat ouderen zo mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen dorp en dat ze mee kunnen doen aan ons rijke maatschappelijke en culturele activiteiten: het dorpsleven. Ook oudere mensen zijn van belang in onze samenleving; wij willen niet dat de mensen vereenzamen. Kangaroewoningen – ouders en kinderen wonen naast elkaar – zijn maatregelen die wij de ruimte willen geven. Onze inwoners moeten goed bediend worden. Een grotere organisatie moet ook korte lijnen hebben met de mensen die het nodig hebben. Zorg op maat!

“Zorg op maat!
Onze inwoners
moeten goed
bediend
worden.
Steunen wat
lokaal kan.”

De FNP staat erop dat mensen die zorg vragen zoveel mogelijk mee kunnen doen. Maatwerk moet daarbij het motto zijn. Er wordt al veel werk verzet door vrijwilligers, de druk op mantelzorgers neemt echter toe. Die moeten waar het kan, ontlast worden door een goede afstemming op professionele hulp. Wij streven er naar dat zo weinig mogelijk bij elkaar langs gewerkt wordt: inzetten op het weghalen van barrières ('ontschotting'), minder bureaucratie en minder regels. Wat lokaal kan, moet lokaal georganiseerd worden en ook de bevoegdheid krijgen om in te spelen op de vragen van cliënten. Nieuwe of particuliere initiatieven willen wij verder helpen.

De FNP vindt het belangrijk dat het jeugdwerk, steun aan vrijwilligerswerk en activiteiten voor ouderen behouden wordt en indien nodig ook gesteund zal worden.

4. WERKGELEGENHEID LANDBOUW EN TOERISME

De gemeente moet bij het uitbesteden van werk zoveel mogelijk lokale ondernemers inschakelen. Wij zien nu geregeld dat bedrijven uit alle windstreken hier werkzaamheden uitvoeren die net zo goed door mensen uit onze gemeente of uit Fryslân gedaan kan worden. Mochten officiële regels dan in de weg staan, dan moet er gezocht worden naar een creatieve en legale oplossing om het voor elkaar te krijgen.

“Lokale ondernemers
inschakelen!
Onze eigen jeugd
de kans geven
om in aanraking te
komen met
lokale bedrijven.”

Verder kan het onderwijs en het Midden en Klein bedrijf (MKB) beter met elkaar verbonden worden. Dan snijdt het mes aan twee kanten. Studenten zorgen innovatie en onze eigen jeugd krijgt de kans om in aanraking te komen met lokale bedrijven. De gemeente kan dat in regioverband steunen. Dantumadiel is heel geschikt voor de kleinere bedrijven. Grotere bedrijven willen wij als regio aan ons verbinden.

De zondagsopening is voor ons een niet een principiële punt. Wij vinden het heel belangrijk wat onze ondernemersverenigingen van de dorpen ervan vinden. Wij hebben niet alleen oog voor de grote winkels maar wij willen ook kijken naar de belangen van de kleine middenstand en het personeel.

De FNP wil nieuwe initiatieven in de landbouw graag steunen zoals natuurinclusieve landbouw en agrarisch natuurbeheer. De FNP vindt ook dat producten uit onze eigen streek beter gewaardeerd moet worden. De gemeente kan dit aan de vraag- en aanbodkant hier en daar stimuleren. Geen uitbreiding van de intensieve landbouw meer.

Er komen meer en meer boerderijen vrij door de schaalvergroting in de landbouw. Juist de oude gebouwen zijn iconen voor het landschap en wij willen de ruimte geven aan omgevingen die bijdragen aan het behoud en onderhoud. Bijvoorbeeld door ruimte te geven aan ons ruimtelijk beleid.

De infrastructuur voor toerisme met onze vaarwegen, havens, fiets- en wandelpaden zijn al goed op weg. Ondernemers kunnen de kansen nu pakken en zijn op de eerste plaats ook verantwoordelijk voor het “toeristisch product”. De FNP staat open voor initiatieven voor versterking en verbreding van dat product.

“Wij staan open voor initiatieven van versterking en verbreding van het toeristisch product.”

MKB, landbouw en toerisme in de dorpen hebben belang bij een goede bereikbaarheid. Zowel fysiek als digitaal.

5. WONEN EN OMGEVING

Wonen waar je wilt wonen; dat is voor ons het uitgangspunt. Woningbouw in de dorpen is heel belangrijk voor de leefbaarheid en het openhouden van scholen en andere instellingen. Daarom moet het bouwen in de kleine dorpen ook mogelijk blijven. Wij denken dan aan koop- en huurwoningen. Bij het ontwikkelen van woonplannen wil de FNP vooral rekening houden met de behoefte van onze inwoners die een economische en sociaal-maatschappelijke binding hebben. In de dorpen moeten ook veel meer levensloopbestendige woningen gebouwd worden, zodat ouderen zo lang mogelijk in eigen dorp kunnen blijven wonen. Ook moet er gekeken worden naar nieuwe ontwikkelingen wonen in voormalige boerenplaatsen en leegstaande kantoren. Eerst kijken naar de ruimte en mogelijkheden in de dorpen zelf en pas daarna kijken naar uitbreidingsmogelijkheden. Verwaar-loosde gebouwen willen wij niet hebben. De gemeente moet hier beleid op maken en ook doorpakken indien nodig. Duurzaam bouwen en het goed isoleren van woningen vindt de FNP een goede manier om te besparen op energie.

Daarnaast denken wij aan een andere financiering van (nieuwe) woningen. Gemeenten hebben met hun grondpositie en ruimtelijk beleid de sleutel in handen. Die willen wij dan ook gebruiken om vooral jongeren in de eigen regio te houden. De FNP wil initiatieven uit de eigen regio steunen zoals coöperatief wonen en/of grond in erfpacht.

“Wonen waar
je wilt wonen!
Rekening houden
met de behoefte van
onze inwoners, zowel
jongeren als ouderen.”

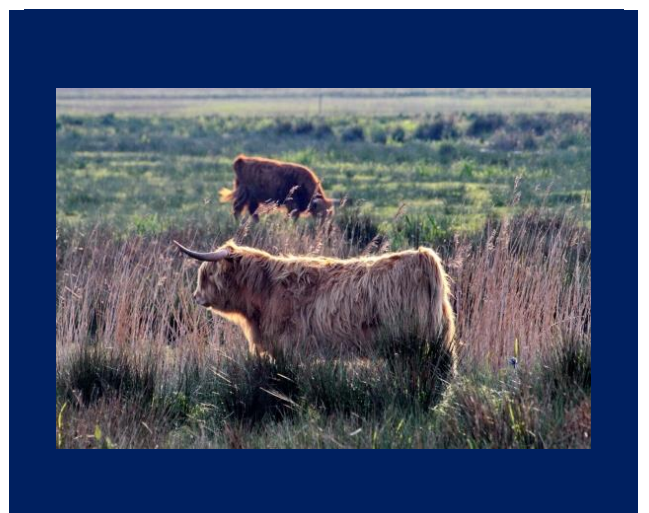
De ontwikkeling en het opknappen (revitaliseren) van bestaande bedrijventerreinen kan voorkomen dat er een te groot beroep wordt gedaan op het buitengebied. Grote bedrijven willen wij in regio verband bedienen.

De gemeente moet ambitie tonen voor een gezond en schoon milieu. Er moet toegewerkt worden naar een economie van korte lijnen; de circulaire economie. En we moeten van de fossiele brandstoffen af; wij zien een grote kans in zonne-energie op bestaande daken van bijvoorbeeld boerderijen en bedrijfsgebouwen. Verder zien wij kansen in het opwekken van energie uit (oppervlakte)water; de zogenoemde Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO). De gemeente kan de kaders aangeven, onze burgers en ondernemers moeten hierdoor geïnspireerd worden, de kansen zien en verzilveren. Daar waar mogelijk kan de gemeente een duwtje in de rug geven door partijen bij elkaar te brengen. Of juist een stapje terug doen met de regelgeving.

De meest duurzame energie is de energie die je niet nodig hebt; besparen en isoleren dus. Wij zullen zelf het goede voorbeeld moet geven door verstandig en zuinig om te gaan met straatverlichting. Alleen licht waar het nodig is. Als FNP staan wij ervoor om de dorpen zelf verder te helpen. Een energie- of dorpscoöperatie heeft meer ingang als de gemeente bij burgers en bedrijven. Wij zullen ons actief opstellen om in de dorpen energiecoöperaties op te richten. Wij zijn geen voorstanders van (nieuwe) windmolens in onze gemeente.

Wij willen een duurzame maar ook bereikbare gemeente zijn. In de eerste plaats willen wij dat het Openbaar Vervoer op peil blijft de komende jaren. Feanwâlden en De Westereen aan het spoor zijn belangrijk voor schoolgaande jeugd en mensen die in Leeuwarden of Groningen (of nog verder weg) werken. In onze gemeente zijn nog een tal van oude landschapselementen bewaard gebleven. Denk maar eens aan de halepaden, elzensingels en polderdijken, zoals de Wâlddyk. Door grootschalige ontwikkelingen in woningbouw, infrastructuur en de landbouw worden deels van deze elementen sterk bedreigd.

De FNP beschouwd de landschapselementen als dragers van het landelijk gebied. Daardoor is Fryslân wat het is. Wij willen ons best doen om zulke karakteristieke onderdelen van het landschap te bewaren en indien mogelijk weer in ere te herstellen. Een prachtig decor voor onze eigen inwoners maar ook voor de toeristen om te fietsen, varen en wandelen.

De FNP wil de biodiversiteit in de gemeente stimuleren, door bijvoorbeeld bloemenlinten aan te leggen, een goed beleid voor bijen te voeren en te zorgen voor een diversiteit aan bomen- en plantensoorten.

Dit kan door ecologisch groenbeheer en verschraving van de bermen door het maaigoed af te voeren en gemeentelijk groen en bermen in te zaaien met een bloemrijk mengsel. Wij doen dit met de dorpsbelangen en de agrarische natuurvereniging "de Noardlike Fryske Wâlden".

Meer weten over
het aanvalsplan 'Wonen'
van de FNP?
Scan de code.

6. OPENBARE RUIMTE

Onze wegen en fietspaden moeten een goed kwaliteitsniveau hebben. Schade na vorst of calamiteiten moeten snel worden aangepakt. Wij staan open voor nieuwe gedachten en oplossingen voor wegen die alleen maar voor het landbouwverkeer worden gebruikt. Dan moet er wel een alternatief zijn zoals de Lauwersseewei voor landbouwverkeer.

Wij vinden het ook belangrijk om het gebruiken van fossiele brandstoffen te beperken. De gemeente kan hierop inspelen door het aanleggen van een elektrische infrastructuur als het plaatsen van oplaadpalen of het tanken van groen gas.

Naast de wegen zijn de bermen in beheer van de gemeente. Wij willen het beheer (nog) meer inrichten voor het versterken van biodiversiteit door het gebruiken van bloemrijke mengsels en later te maaien. Verder dagen wij bewoners en andere partijen uit om mee te denken over het beheer en mogelijk tegen een vergoeding het beheer zelf over te nemen. Bij de aanpak van de exoten zoals de Berenklauw en Japanse Duizendknoop moet de gemeente samenwerken met de inwoners, ondernemers, buurgemeenten, Wetterskip en Provinsje Fryslân.

De gemeente en haar organisatie hebben een voorbeeldfunctie en loopt voorop met nieuwe ontwikkelingen zoals elektrische auto's, milieuvriendelijk onderhoud van openbare terrein en groenafval te gebruiken voor het opwekken van energie.

1. Woningbouw!

Met stip op één staat woningbouw. In 2018 in gang gezet door de FNP werd woningbouw een groot Thema in de Friese politiek en dat is het nog steeds. Ondertussen is de FNP door een variëteit aan opiniestukken, filmpjes en andere uitingen in de meeste gemeenten ook thema eigenaar wonen! De FNP moet met een Fries meesterplan wonen komen. **Bouwen naar aard, schaal en karakter staat in elk dorp daarin centraal!**

2. Us lânskip!

Onze ruimte. Wij zien steeds meer bedreigingen op Fryslân afkomen als het om ruimte gaat. Nu is angst geen goede raadgever en daarom is onze insteek ook positief. Begin 2021 hebben wij via de JongFryske Mienskip de Twitter actie **#GrutskopFryslân** gelanceerd. In een paar dagen tijd kamen er honderden foto's voorbij. En wat viel op? Allemaal landschapsfoto's! Daar mogen wij trots op zijn moeten er dan ook zorg voor dragen.

3. Manier van leven!

In Fryslân doen we het net allemaal even anders. Maar ook tussen de gemeenten en streken kan hier een verschil in zitten. Wat wij gemeenschappelijk hebben is de menselijke maat; een eigen sociale infrastructuur, cultureel leven en manier van omgaan met elkaar, maar ook een eigen soort MKB. **De FNP staat voor de menselijke maat.** Grote ruimte voor het kleine.

4. Taal en cultuur!

Voor iedereen duidelijk en eigenlijk geen uitleg nodig. **Wij gebruiken over het algemeen gewoon onze eigen taal in slogans en andere uitingen.** Er is omslag gaande in de maatschappij. Eigenheid zonder hierin door te schieten in identiteitspolitiek doet het goed.

1) Ferry van der Ploeg
De Westereen	7) Johannes Postma
De Westereen	13) Germ Stienstra
Feanwâlden
2) Jari Weistra
Driezum	8) Durk Holwerda
Damwâld	14) Sipke Sangers
De Westereen
3) Jouke Jan Postma
De Westereen	9) Jurjen de Haas
Rinsumageast	15) Lieuwe de Bruin
De Westereen
4) Gryt van der Ploeg
Damwâld	10) Emke Peterson
Damwâld	16) Willy Wijbenga
De Westereen
5) Jerrit Sjoerd de Bruin
De Westereen	11) Wiebe Jelsma
Feanwâlden	17) Sake van der Bij
Rinsumageast
6) Martin Feddema
Feanwâlden	12) Doetje de Jong
Rinsumageast	18) Reitse van der Bij
De Westereen

<https://dantumadiel.fnp.frl>

<https://www.facebook.com/FNPDantumadiel>

https://www.instagram.com/fnp_dantumadiel

https://twitter.com/fnp_dantumadiel